

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

Deres ref.:
23/2143

Vår ref.:
23/9899-2 HBA
Helene Bank /

Dato:
29.01.2024

240231 Svar på Høring - forslag til endringer i forskrift om konsekvensutredninger

Fagforbundet takker for anledning til å svare på denne høringen «Forslag til endring i forskrift om konsekvensutredninger (endring i meldeplikt for kraftledninger og solkraftverk).»

Fagforbundet har over 400.000 medlemmer som i hovedsak arbeider innen offentlig sektor, særlig i kommunene. Mange har oppgaver knyttet til oppfølging og effekter av politikken for å oppnå klimamål og mål med den internasjonale naturavtalen. Fagforbundet støtter de overordnede målene i arbeidet med klimamålene for 2050, behov for trygg og tilstrekkelig tilgang til lavutslippssenergi, og målene i den globale Naturavtalen, som vil kreve en effektiv politikk mot naturskadelig arealbruk etter tiltakshierakiet: unngå, begrense, istandsette og kompensere. Dette er også forslag som går igjen i NOU 2023:25 (2023-2024) Veien til lavutslippssamfunnet (kapitel 6 Arealer og natur).

Derfor støtter Fagforbundet å justere forskriften til også å omhandle solkraftverk, men har imidlertid noen merknader til innretning av forskriftsendringene foreslått i denne høring.

Fagforbundets tre forslag (spesifisert nøyere under) gjelder

- Å velge lengde på kraftledning og effekt på solkraftverk som kriterier for meldeplikt og program for konsekvensutredning er lite hensiktsmessige mål. Departementet bør heller utarbeide nøytrale og etterprøvbare kriterier og veiledere for typer tiltak knyttet til nye naturinngrep, alternative plasseringer og mulig konfliktnivå. Uavhengige konsekvensutredninger, basert på tid i felt av personell med relevant kompetanse, kan bidra til at dårlige prosjekter blir stanset på et tidlig stadium.
- Frivillig meldeplikt for tiltakshaver for kraftledninger mellom 15 og 50 km, øker, som Departementet skriver, potensialet for konflikter. Vi kan ikke se at det kan øke effektiviteten, og ikke heller tilliten til beslutningssystemet å legge mer ansvar på tiltakshaver. Tiltaket støttes derfor ikke.
- Det bør utarbeides kriterier for konsekvensutredninger som innebærer uavhengig, faglig kartlegging av naturverdier, totale klimaregnskap fra produksjon av installasjoner og endringer i CO2 opptak/frigiving fra jord og planter, plan for tilbakeføring, og

gjenvinningsplan for installasjoner til en sirkulær økonomi. En liste med naturverdier som det uansett ikke skal bygges i kan eventuelt forskriftsfestes, slik at det ikke brukes unødig ressurser og tid på slike prosjekt.

Kraftledninger

Fagforbundet merker seg at Departementene foreslår endring i krav for å melde tiltak for konsesjon for utbygging av kraftledninger på 132 kV, fra 15 km til 50 km. Samtidig skal tiltakshaver få velge om en likevel vil melde denne typen kraftledninger. Tiltakshaver får dermed en rett, men ikke en plikt til å melde kraftledninger på 132 kV, som er mellom 15 og 50 km lange. Departementet skriver at «[B]egrunnelsen for ønsket om å fjerne dette prosessleddet, er blant annet at NVE har mange kraftledningssaker i kø, som venter på å bli behandlet. Ved å fjerne meldeplikten for noen kraftledningssaker, og dermed å overføre den tidlige forankringen av konsekvensutredningen til utbygger, vil NVE få færre meldinger til behandling. Tiltakshaver kan da starte konsekvensutredningene uten at et utredningsprogram er fastsatt av NVE. Departementene mener dette tiltaket er nyttig i en periode hvor NVE har mange kraftledningssaker liggende i kø.

Departementene ser imidlertid at endringen innebærer at man mister en forutgående forankring av rammene for konsekvensutredningene, og at dette i noen tilfeller kan øke konfliktnivået og gi mindre tillit til prosessene»

Fagforbundet mener at

- Frivillig meldeplikt mellom 15-50 km bør ikke innføres. Det kan være gode grunner for at inngrep mindre enn 50 km kan ha store konsekvenser for naturskade. Kriteriene for meldeplikt og program for Konsekvensutredning bør følge tiltakshierakiet: unngå, begrense, istandsette og kompensere. Vi viser til NOU 2023:25, Omstilling til lavutslipp, kapittel 6.6, der lavutslipp og naturbevaring er ivaretatt helhetlig.
- Departementet bør heller enn å endre lengde på inngrep, lage veileder knyttet til naturinngrep og mulig konfliktnivå som kan bidra til raskere saksbehandling av enklere inngrep. En liste med naturverdier som det uansett ikke skal bygges i kan eventuelt forskriftsfestes.
- Kartlegging av naturverdier og konsekvensutredning bør gjøres av uhildete fagfolk og basert på tid i felt.
- Forankring av KU bør ligge hos NVE.

Solkraftverk

Departementene foreslår å innføre krav om melding med forutgående meldingsprosess med forslag til konsekvensutredningsprogram for solkraftverk som har effekt på mer enn 30 MWp. I dag er det ikke et slikt krav før det kan søkes om konsesjon til å bygge, eie og drive et solkraftverk i KU-forskriften. Nå kan konsesjonsprosessen gå rett på en søknad om konsesjon, der konsekvensutredninger skal inngå.

Departementene mener at det er naturlig at det skal gjelde en meldeplikt også for solkraftverk av en viss størrelse, der det kan forventes store virkninger for miljø- og samfunn. Det kan bidra til gode prosesser og til økt kvalitet og relevans for konsekvensutredningen. Aktører kan gjennom slik tidlig fase, identifisere prosjekter som de ikke vil videreutvikle på grunn av for store konflikter eller av andre grunner.

Hva som er store virkninger er relativt, og vil kunne avhenge av prosjektets størrelse i effekt, utstrekning og foreslåtte plassering, skriver departementet.

Fagforbundet mener at

- Det er viktig at også solkraftverk skal ha meldeplikt med prosessdokument for konsesjonsutredning.
- Å sette grenser på effekt 30MWp, dekker imidlertid ikke nødvendigvis virkninger på utstrekning og foreslåtte plassering. Her det viktigere å skille på meldeplikt ut fra andre kriterier; om det er på bygg, i grå områder, eller bakkemontert i ulike natur, kultur (inkludert urfolksrettigheter) og kulturminnelandskap. Også her er det naturverdier og tiltakshieraket: unngå, begrense, istandsette og kompensere som bør være grunnlag for meldeplikt.
- Vi viser til NOU 2023:25, Omstilling til lavutslipp, kapitel 6.6, der lavutslipp og naturbevaring er ivaretatt helhetlig, og der inngrep i myr bør termineres. Fagforbundet viser også til Miljødirektoratets forslag om forbud mot nedbygging av myr. En liste med naturverdier som det uansett ikke skal bygges i kan eventuelt forskriftsfestes. Mer spesifisering i forskriftens § 6, eller veileder til denne kan dekke kriterier som krever KU uansett effekt/størrelse på kraftverk.
- Konsekvensutredning må både basere seg på uhildet/uavhengig naturkartlegging i felt og effekter av eventuell inngjerding, andre inngrep og utslipp knyttet til tilgang til nett, og utslipp av klimagasser og andre miljøskadelige utslipp i livsløpet. Plikt til gjenoppretting og gjenvinning i en sirkulær økonomi bør være del av utredningen.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Helene Bank
spesialrådgiver

Kopi til
Gunnar Steinsholt
Trond Jensrud